

Mit kíván a szabadkőművesség a nővérektől?

Elmondotta 1912. évi május hó 12-én
a „Madách“ páholy nővérestélyén

Bókay Árpád

Nagymester t.

Budapest, 1912.
Márkus Samu t. könyvnyomdája,
Korall-utca 6.

K. Nov.

Akit mint szabad és jóhírű férfiút mi e műhelyben testvéri láncunk tanonctagjává avatunk, annak a lelkére kötjük köteleseégeit, melyeket ha híven teljesít, felül-emelkedhetik profán embertársai legtöbbször erkölcsi színvonalán. Szívébe vessük a szabadkőművesség törvényeit, melyek nem mások, mint a tiszta erkölcs törvényei s melyek abban foglalhatók össze, hogy kiki cselekedje a jót, tehát azt, ami közhasznú az emberiségnek, melylyel szolidárisak vagyunk; legyen igazságos embertársai iránt, akiket magával egyenlőeknek kell hogy tartson; ne éljen vissza azokkal az adományokkal — legyenek azok testi, lelki vagy anyagi adományok — melyekkel őt a sors megajándékozta; tartson távol magától nyereségvágyat, ha-

talmi törekvést, melyek igazságosságát csorbítanak; legyen játékos és ember-szerető; nemesítse, tökéletesítse magát, hogy díszére váljék a testvéri szövetségnek. Ha azt látjuk, hogy tanításunk termékeny talajra talált s a tanonctestvért legénnyé léptetjük elő, ismét eléje szabjuk a most már még nehezebb kötelelességeket. Midőn pedig meggyőződünk arról, hogy a legény t. az utóbbiaknak is teljes erejével igyekezett megfelelni s ezért őt a mesterfokba emeljük, útravalóul a mestererények nehéz kötelelességeivel terheljük meg. A szív tisztasága, szavaink igazsága, elővigyázat cselekedeteinkben, bátorság a veszélyben, fáradhatatlan buzgalom a jó és nemes tettek gyakorlásában: a mester erényei.

Önök K. Növ. hozzánk, szövetségünkhez tartoznak, nemcsak formailag, hanem valóban. Mi Önöket a mi integráló részünknek tekintjük s ezért nagy mulasztása az egész szabadkőművességnek, hogy nem oktatja ki Önöket épp úgy, mint a tt.-et s nem tárja Önök elé azt, hogy mit

vár Önöktől is a szabadkőműves szövetség. A tanonc-, legény- és mesterkáté minden t. kezében van, de az egész világon sehol sem készítettek még nővérkátét, holott joggal követelhetik meg a nővérek, hogy felvilágosítsuk őket kötelességeikről, mint ahogy felvilágosítjuk testvéreinket.

Ezt a mulasztást igyekezzünk mi pótolni a nővérestéken s ezen igyekezetnek akar kifejezője lenni ez a néhány oktató szó is, melynek elmondására a „Madách” páholy felkért s melyekkel azt kívánom a K. Növ.-nek vázolni, mit kívánnék én a szabadkőműves nővértől, milyennek festem én meg képzeletemben az igazi szabadkőműves nővért.

Könyörületesen érző szív, nemesen, igazságosan gondolkozó lélek, felvilágosodott, előítéletektől, babonától, türelmetlenségtől mentes elme lehet csak az a biztos alap, melyre azok a többi tulajdonságok ráépülhetnek, melyek a szabadkőműves nővér lelkületét kell, hogy jellemezzék. S ezen tulajdonságok között a

legfontosabb az, hogy a nővérek minket megértők legyenek. Értsék meg, hogy milyen irányú és célú a szabadkőművesség filantrópiája és progresszív munkája; értsék meg, hogy a mi filantrópiánk nem az az útszéli jótékonyság, mely a koldusnak filléreket osztogat s ezzel koldusokat tenyészt, hanem az, amely nem akarja megengedni, hogy az emberek koldusokká legyenek; értsék meg, hogy a mi progresszív munkánk, midőn az emberi haladást szolgálja, az embernek nagyobb boldogságát akarja előmozdítani. Csak ha mindez leikökbe vésődött, segíthetik a tükét a szövetség iránti köteleességeik teljesítésében. De ez a segítség is csak akkor lesz igazán gyümölcsöző, ha a nővérek teljes lelki közösségben, tökéletes lelki harmóniában élnek a hozzájuk tartozó t.-el úgy abban, ami a profán élet verejtékes gondjait, mint abban, ami a szabadkőművesség lélekemelő munkáját illeti. Necsak élettársa, hanem munkatársa, tanácsadója legyen a nővér a t.-n e k! Vegye le vállairól az

élet gondjainak a nőre méltán eső részét; ha kell óvja, ha kell bátorítsa a testvért, hogy nagy feladatainak elvégzésére kellő ideje, ereje és bátorsága lehessen, hogy azután joggal együtt örülhessen a nővér a t.-el az elért sikereken. Az otthon melegét, boldogságát még a legszerényebb viszonyok között is az ilyen munkatárssá lett élettárs biztosítja s erre a meleg, boldog otthonra szükségünk van, e nélkül rideggé, önzővé lesz a férfi szíve s az ilyen férfi azután szabadkőműves kötelességeit sem tudja teljesíteni, mert azokat csak a szív meleg érzése s a gondolkodás önzetlensége hajthatja végre.

Az élet gondjainak a nőre eső részéről beszéltem! De ez alatt nemcsak apró-cseprő családi gondokat értettem, hanem bizony nagyokat is, amelyek néha eleméntáris súlylyal nehezedenek a gyöngye női vállakra. A férfi a szerző, a nőnek kell a megtartónak, a megtakarítónak lennie, hogy a szerzés fáradsága hiábavaló ne legyen. A férfi biztosítja a gyermekek jövőjét; a nőnek kell ezt a jövőt előkészí-

teni a nevelés nehéz munkájával, hogy a férfi gondoskodása, a család remény-sége szappanbuborékként semmivé ne legyen.

Mennyit vétenek mindez ellen a profán társadalom női! A szabadkőműves nőnek ezek ellen véteni nem szabad!

Nézzenek körül K. Növ., vajjon nem-e az a szabály a mi társadalmunkban, hogy a férfi véres verejtékének az árát a nő hiábavaló rongyokra váltja fel a hiúság vásárán s az esztelen fényűzés Molochjának dobja oda áldozatul. A szegény, nyomorult Sysiphosok, akik haszontalanul görgetik fel a hegyre a minduntalan aláhulló köveket, tömegesen élnek körülötünk a profán társadalomban s még boldogtalanságuk tudatára sem ébredhetnek, mert a család anyagi gondjainak Erynniszei, akik folyton munkára hajszojják őket, a feleszmélésre sem hagynak nekik időt. Vagy nézzenek körül, nem teljesíti-e csak igen kivételesen a mi társadalmunk asszonya az anyaságnak nemes és szép feladatát, mely a gyermek születésével kezdődik és

csak akkor ér véget, amidőn végleg szárnyra kelnek és kiröpülnek a családi fészekből az önállóvá lett gyermekek? Vagyonosabbaknál dajkákra, nevelőnőkre és nevelőkre, vadidegen, fizetett, szeretetnélküli egyénekre van a gyermek gondozása, nevelése bízva, akik sem a gyermekkel, sem a családdal nem szolidárisak; szegényebbeknél senkire sem, hanem csupán csak az iskolára, mely pedig tudjuk, hogy tanít ugyan jól-rosszul, de nem nevel, mert nem tud indivi ualizálni, pedig a nevelés individualizálás. Újabban a családi, az anyai nevelés pótlására a szerzetesek vagy laikusok által fenntarott internátusokban való nevelést tették divattá. Kérdem, pótolhatja-e a családi nevelésben megnyilatkozó anyai szeretetet és atyai gondosságot és példaadást az az életet s az anyaság érzését nem ismerő apáca, bármily jólelkű legyen is, vagy az a családtalan és rideg, zárkózott életet élő szerzetes, vagy az a pénzért, tehát haszonért internátust fenntartó laikus, bármily kitűnő tanférfiú legyen is? Bizonyára nem! Lehet-e gondosan indi-

vidualizálva nevelni egy sok és különböző tehetségű, temperamentumú, szellemi irányú gyermeket befogadó internátusban? Alig hiszem! Egy azonban bizonyos, hogy egyik gyermek a másiktól több rosszat tanul, mint jót s el lévén szegények zárva a való élettől és a családtól, sem az életre nem nevelődnek és edződnek, sem a családi érzés — melynek alapja az önzetlenség — nem fejlődhetik ki bennök.

A szabadkőműves nővér, mint anya, gyermekei iránti feladatait ne hárítsa át másra, hanem teljesítse kötelességét. De hogy azt jól teljesíthesse, arra nevelnie kell önmagát. Mert fájdalom, sok mindenre megtanítják ugyan ma az ú. n. művelt nőt, csak arra nem, hogy okos, céltudatos anyja lehessen gyermekeinek, hogy nevelni tudja őket testi és lelki egészségben a való életnek, képességeik, tehetségeik, hajlamaik, lelki irányuk mérlegelésével. Pedig csak ha ezt a művészetet elsajátította, nevelhet gyermekeiből munkaképes, munkájukat kedvvel és jól teljesítő, megelégedett, boldog embereket.

S ugyebár, az kell, hogy a gyermeknevelésnek végcélja, ideálja legyen: boldog embereket nevelni. És hogyan nevelje magát az anya, hogy mindezt megtehesse? Úgy hogy nem elégszik meg azokkal a sovány és részben haszontalan ismeretekkel, melyeket az iskola nyújtott neki, hanem tanul tovább is. S tanul nemcsak a nyomtatott betűből, hanem az élet nagy könyvéből is. Éberén figyeli meg a társadalom folyton folyó fejlődésének, átalakulásának folyamatát, tehát azt, hogy milyen lesz az a milieu, melyben gyermekei el kell hogy helyezkedjenek, mert ahhoz kell adaptálni őket. Épp ezért a művelt anyának s főként a szabadkőműves anyának igyekeznie kell megismerni a haladó kor eszméit, melyek a világnak a taktust verik, melyek irányt adnak az emberi gondolkodásnak és tevékenységnek s melyek gyakran már mások, mint azok voltak, amelyek akkor uralkodtak, midőn a szülők nevelkedtek, és amely új eszmékkel szembeszállni vagy melyeket csak negligálni is botorság volna részükről, hacsak

a lemaradásnak vagy eltiportatásnak nem akarnák gyermekeiket kitenni. A társadalmat átalakító új eszméket az idők logikája szüli s a logikával harcba keveredni mindenkinek csak vereséget jelenthet. A repülőgép és Marconi százada nemcsak türelmetlen, hanem kegyetlen is; ettől a türelmetlenségtől és kegyetlenségtől csak oly anya óvhatja meg gyermekeit, aki megtanulja megérteni és követni a kort, melyben gyermekei élni s melyben működni fognak. Nehéz ez a feladat k. nőv., de nem legyőzhetlen, ha nyitott szemmel, éber figyelemmel s elfogulatlan értelemmel járják a világot.

K. nőv.! Talán meg is félemlítettem Önöket mindazzal, amit e néhány szóban elmondottam, igyekezvén vázolni azt, milyennek képzelem én, milyennek szeretném én látni a mi szabadkőműves nővéreinket. Hisz mindez csak megközelíthető, de teljes mértékben alig elérhető női tökéletességet jelent, gondolhatják Önök magukban. Igaz! De Önökkel is úgy akarunk tenni, mint újonnan felvett

testvéreinkkel. Nekik is a férfiúi tökéletességet rajzoljuk meg, mint elérendő mértéket, és megelégszünk, ha azt látjuk, hogy erre a tökéletességre becsületesen törekednek. Önök is boldoggá tesznek bennünket, ha azt látjuk, hogy közelednek ahhoz a képhez, mely előttünk úgy ragyog, mint a szabadkőműves nő ideálja.

Azt is mondhatnák Önök, hogy hiszen mindaz, amit én most mondtam, minden derék nőnek egyaránt kötelességül szabható elő. Igen! De amint a szabadkőműves férfi erényei is minden igaz férfi erényei kellene hogy legyenek, a szabadkőműves nő erényei sem lehetnek mások, mint azok, melyek minden nőtől követelhetők, aki az életben helyét méltóan akarja betölteni.

Végeztem k. nőv. és szerencsésnek érzém magamat, ha Önök így szólnának most hozzám: „Nagymester testvér! Ön nem mondott nekünk újat, mert a mi lelkünkben mindaz élt, amit az imént hallottunk“ — mert akkor biztosan tudnám, hogy szavaimmal megtaláltam az igazságot. Fogadják a K. Növ. nagymesteri meleg üdvözlőmetet.